

KRĖVOS SUTARTIES PASEKMĖS, JOGAILA – LENKIJOS KARALIUS IŠ MARTYNO BELSKIO „LENKIJOS KRONIKOS“ APIE JOGAILOS KELIONĘ Į LENKIJĄ IR VESTUVES SU JADVYGA

Jogaila jau žinojo viską dar prieš parvykstant jo ir atvykstant pas jį mūsų pasiuntiniams, nes savieji iš anksto jam davė žinią, todėl ėmė triukšmingai ruoštis. O kai atvyko pasiuntiniai, viską, kas sutarta, noriai žadėjo išpildyti; sutiko ir dėl to, kad reikės grąžinti viską, kas buvo atplėšta nuo Karalystės, ir tai pasižadėjo raštu. Ilgai negaišdamas išvažiavo iš Vilniaus, lydimas nemažo būrio žmonių, mūsų pasiuntiniai jį vedė į Liubliną, čia keletą dienų pailsėjo po kelionės, o paskui pamažu patraukė į Krokuvą. Ten jam kelią pastojo Krokuvos vaivada Spitekas Melštinskis su daugeliu kitų ponų ir jį su džiaugsmu sveikino. Karalaitė irgi pasiuntė Zavišą Olesnickį jo pasitikti, nors ponai nelengvai ją įtikino, mat ji norėjo pirmenybę atiduoti Gvilelmui [Vilhelmui], o ne jam [Jogailai], vis dėlto liepė Zavišai paslapčia apžiūrėti karalių, kad jai apie jį galėtų papasakoti, tad arba neturėjo jo atvaizdo, arba nepakankamai pasitikėjo dailininku. Kai Zaviša atvyko pas karalių, buvo jo maloniai sutiktas, tada, jį gerai apžiūrėjęs, nuvyko pas karalaitę ir papasakojo, koks nepaprastas ponas, ir jį taip išgyrė, kad ji dabar pradėjo linkti prie jo ir puoštis; tad ta nuotaka buvo tokia nuostabi – kaip viena Elena. Taigi 1386 metų vasario 12 dieną karalius Jogaila atvyko į Krokuvą, prieš jį įėjo daugybė žmonių, kurie visi buvo išsirikiavę penkiomis gretomis: keturiose buvo lietuviai, rusai, totoriai su puošniais saidokais ir tvarkingais drabužiais, penktojoje buvo Lenkijos ponai ir riteriai, irgi visi auksu ir sidabru švytinčiais šarvais; o tarp jų ant labai puikaus žirgo jojo puošnus ir tvarkingas Jogaila; jis, atjojęs į pilį, nuėjo tiesiai į karalaitės Jadvygos rūmus, ten jį jo jau laukė su savo išsipusčiusiu kambariniu, pasisveikinęs gėrėjosi jos nuostabiu grožiu ir būdu, jam nepaprastai patikusiais. Kitą rytą per brolius Vytautą, Švitrigailą ir Borisą pasiuntė jai puikių dovanų. Pasakojama, kad tuo metu į Krokuvą slapta, persirengęs pirkliu, atvyko Gvilelmas, norėdamas pasimatyti su karalaitė, bet kai apie tai sužinojo [dvariškiai], atidžiai jo ieškojo, ypač Morštino mūriniuose namuose, kur slapstėsi, ir naktį niekam nematant išsivedė. Paskui, netrukus, tas Gvilelmas vedė Sicilijos karaliaus Karolio seserį Joaną. Trečią dieną Jogailą su broliais pakrikštijo arkivyskupas Bodzanta ir Krokuvos vyskupas Radlica; jam buvo duotas Vladislovo, Švitrigailai – Boleslovo, Skirgailai – Kazimiero, Vyguntui – Aleksandro vardas. Lietuvių tauta tuo metu dar buvo pagoniško tikėjimo, garbino bet ką kaip dievus [...]. Tačiau viso to, priėmęs krikščionišką tikėjimą, Jogaila turėjo atsižadėti, kai karališku papročiu ir labai iškilmingai buvo sutuoktas su karalaitė Jadvyga. O paskui Lietuvos Kunigaikštystę ir Žemaitiją, ir visas Rusios žemes, kurios tuo metu buvo jo valdžioje, amžiams prijungė prie Lenkijos Karalystės, tai patvirtino priesaika ir metė baisų prakeikimą kiekvienam, kam rūpėtų nutraukti abipusę sąjungą. Paskui ketvirtą dieną arkivyskupas jį patepė karaliumi ir karūnavo nauja karūna (senąją išsinešė iš Lenkijos karalius Liudvikas, vėliau ją imperatorius Zigmantas grąžino) ir kitu skeptru. Kitą rytą iš pilies buvo palydėtas į miestą, kur sėdo į jam paruoštą sostą ir priėmė Krokuvos miesto tarėjų priesaiką. Taip pat prisiekė ir ten buvę Lietuvos ir Rusios kunigaikščiai būti paklusnūs (su visais savo valsčiais) jo ir karalienės [valdiniai].

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kasdienis gyvenimas: Lietuvos istorijos skaitinių chrestomatija, [sudarė Algirdas Baliulis, Elmantas Meilus], Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2001, p. 34–36.

MIKALOJUS LASOCKIS APIE JOGAILĄ

Karalius buvo toks pamaldus, kad pamaldesnis negali būti jokio luomo žmogus. Jis nepaprastai pamaldžiai išklausedavo mišias. Joms pasibaigus, kai kuriomis dienomis klūpodavo melddamasis

mažiausiai po šešias valandas. Kartais net tarnams atsibosdavo, ir jie palikdavo jį vieną bažnyčioje. Nuo to laiko, kai pasikrikštijo, vieną kartą neišklausė mišių ir dėl to sielvirtavo iki pat mirties. Mat jis tą dieną buvo pradėjęs varstyti duris dar prieš saulei tekant ir taip bėgiojo šen bei ten, kol atėjo vidurdienis, o koplyčią vis rasdavo neparuoštą mišioms. Dėl to iki mirties sielvirtavo. Toks buvo to barbaro pamaldumas. Vyno niekuomet neragavo, gėrė gryną vandenį, tris dienas per savaitę pasninkaudavo, penktadieniais nevalgė nieko, tik duonos ir vandens, ir tai vėlai. Per gavėnią valgė daržoves. Kunigus nepaprastai gerbė, prelatus vertino labiau už savo pirmuosius valstybės vyrus. Pastatydino daug bažnyčių ir vienuolynų ir paskyrė jiems dotacijas. Turėjo sėkmingų pergalių prieš savo ir tikėjimo priešus. Karą skelbdavo tik sukurstytas ir paskatintas. Daug reikėtų pasakyti apie tą valdovą, bet nėra laiko. Tik viena galėčiau pasakyti: dievobaimingesnio ir maloningesnio valdovo niekuomet nesu regėjęs nei ką nors panašaus skaitęs.

Tapęs karaliumi, savąją Lietuvos kunigaikštystę sujungė su karalyste, o valdytoju padarė kunigaikštį Aleksandrą, dar vadinamą Vytautu. Apie tą valdovą reikėtų daug pasakyti, net negirdėtų neregėtų dalykų.

Baltų religijos ir mitologijos šaltiniai, t. 1: *Nuo seniausių laikų iki XV amžiaus pabaigos*, [sudarė Norbertas Vėlius], Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996, p. 539.